

درآمدی بر جامعه‌شناسی بدن

دکتر ابراهیم اخلاصی

عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

جامعه‌شناسان

سرشناسه: اخلاصی، ابراهیم
عنوان و نام‌پدیدآور: درآمدی بر جامعه‌شناسی بدن
تالیف: دکتر ابراهیم اخلاصی

مشخصات نشر: جامعه‌شناسان
مشخصات ظاهری: ۱۶۲ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۴۴۲-۱

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: بدن انسان -- جنبه‌های اجتماعی
موضوع: Human body -- Social aspects

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۴۵۳/الف ۶۳۷ HM
رده‌بندی دیویی: ۳۰۶-۶۱۳
شماره کتابشناسی ملی: ۱۱۴۰۳

جامعه‌شناسان

درآمدی بر جامعه‌شناسی بدن
دکتر ابراهیم اخلاصی

چاپ اول: ۱۳۹۷ تهران/ تعداد ۲۰۰ نسخه
قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان/ چاپ و صحافی دیجیتال: مکتب
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۳-۴۴۲-۱
همه حقوق چاپ نشر برای ناشر محفوظ است.

حروفچینی، نمونه‌خوانی و صفحه‌آرایی: جامعه‌شناسان
ویراستاری: گروه ویراستاری انتشارات جامعه‌شناسان

فروشگاه و نمایشگاه مرکزی:

تهران، خیابان انقلاب، روبروی درب اصلی
دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، پلاک ۲۱۷

کتاب‌فروشی جامعه‌شناسان

تلفن: ۶۶۹۵۹۶۸۰، ۶۶۰۰۰۵۱، ۸۱

تلفن دفتر نشر: ۶۶۹۶۹۶۲۰

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب
۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف
(ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

WWW.JAMEESHENASAN.COM
Email: Sociologists15@gmail.com

فهرست

۷..... آغایان بدخن

۹..... اهمیت بدن در جامعه‌شناسی

۲۳..... زمینه‌های توجه به بدن در جامعه‌شناسی متأخر

۲۴..... اهمیت روز افزون بدن در اواخر قرن بیستم

۲۹..... جایگاه بدن در جامعه مصرف

۳۸..... جامعه ایران و رواج پرورش راتر از نیاز

نظریات تورستن ویلن و شارلوت گیلن درباره مصرف تظاهری و جامعه‌شناسی پوشش

۴۳.....

۵۰..... پیشینه تاریخی آرایش

۵۱..... گفتمان‌های جامعه‌شناسی صورت و زیبایی از افلاطون تا فرهنگ معاصر

۵۵..... تحلیل‌های نظری در جامعه‌شناسی بدن

۵۵..... رویکردهای طبیعت‌گرا

۵۹..... رویکردهای ساختارگرایی اجتماعی

۵۹..... مدیریت بدن در زندگی روزمره از دیدگاه اروینگ گافمن

۶۵..... بدن و روابط قدرت در اندیشه فوکو

۷۵..... مری داگلاس و بدن به عنوان نمادی از جامعه

۷۸..... رویکردهای ترکیبی در تحلیل بدن

۸۰..... نظریات ترکیبی برایان ترنر درباره بدن

۸۴..... نظریات آنتونی گیدنز درباره بدن و هویت

۹۵..... تحلیل هویت بدنی بازتابنده زنان ایران بر مبنای چشم‌انداز گیدنز

۹۸..... نظریات نوربرت الیاس درباره بدن و تمدن

- ۱۰۰..... نظریات پیر بوردیو درباره بدن به عنوان سرمایه
- ۱۰۸..... نظریات کانل، هاج شیلد و پیتز فراند درباره بدن
- ۱۱۲..... گفتمان‌های مارکسیستی درباره آرایش و زیبایی
- ۱۱۴..... گفتمان‌های فمینیستی درباره بدن، جنسیت و زیبایی
- ۱۲۶..... تصور بدن و عوامل مؤثر بر آن
- ۱۳۰..... آرایش و زیبایی و عوامل مؤثر بر آن
- ۱۳۴..... ریم جنسیتی زنان و منزلت اجتماعی زیبایی
- ۱۳۹..... پدیده مرگ و جامعه‌شناسی بدن
- ۱۴۰..... نظریه پیر برگر
- ۱۴۸..... نظریات گیدرز، البان و بوردیو
- ۱۵۳..... منابع

آغازین سخن

کتاب پیش روی، حاصل جهد ناقص، اما دغدغه‌مندانه مؤلف در استفهام مسئله‌ای بدن از منظر کنشگران اجتماعی است. مطالب مطروحه، ذیل سه بخش بیان یافته‌اند. بخش نخست، ناظر به موضوعیت بدن در جامعه‌شناسی متأخر، علیرغم مغفول ماندنش در جامعه‌شناسی متقدم می‌باشد. بخش دوم، مفصل‌مهم‌ترین رویکردهای نظری در تحلیل جامعه‌شناسانه بدن را ستار خنجر قرار داده است. بنا به یک اعتبار، چشم‌اندازهای مذکور در جامعه‌شناسی بدن تحت کلیت‌های طبیعت‌گرایی، ساختارگرایی اجتماعی و رویه‌های ترکیبی صورت‌بندی‌پذیر می‌نمایند. سرانجام، و در منزل آخر، پدیدارگرایی دلالت‌های منبعث از آن در ابراه سازی بدن واکاوی گشته‌اند. در موقف اخیر، حسب اقتضاء، و متعاقب اشارتی موجز به نظریه حیات معقول مرگ، رزم جامعه جعفری، بهره‌برداری مختصری از آن نظریه در تعاطی با مباحث جامعه‌شناسی بدن صورت پذیرفته است. ماحصل کلام این که گریز غالب کنشگران اجتماعی از هویشاری ناظر به مرگ، آنان را به تغافل از آن امر اساسی انحراف مطبوع، در قالب گونه‌های مختلف سرمایه‌گذاری در جسمانیت، و استهلاک رویه‌های کنترلی و عقلانی‌سازی در نگهداشت مادی بدن، به شیوه‌ی جوان، شاداب و زیبا رهنمون ساخته است. پزشکی مدرن در عرصه دیالکتیک حتمیت فنا و توهم بقا، و نیز در تقلائی پاسخ به سودای جاودانگی، با آفرینش نیازهای جدید، توسیع، ترفیع، و تثبیت ارزش‌ها و هنجارهای متناظر با استیلای خود را در مناسبات اجتماعی محقق می‌نماید؛ چش‌ها

و سبک‌آفرینی‌هایی فردی و جمعی که اصولاً مبتنی بر به حاشیه راندن نشانگان مرگ و سالخوردگی در عرصه زیست اجتماعی و جامعه مصرفی موجود گشته‌اند. در یک معنای کلی، تحلیل جامعه‌شناختی بدن می‌تواند با اتکال بر متغیرهای متعدد به منصف ظهور نائل گردد؛ نظر به پردازان گوناگون به فراخور شرایط، تجربه زیسته، و ترجیحات پارایم، طیف گسترده‌ای از عوامل دور و نزدیک نافذ در برساخت اجتماعی بدن، و نیز فهم اراده شده از آن را به بند تدقیق، تحلیل و آزمون درآورده‌اند. همان‌طور که پذیر این که در معرکه آراء و جولانگه تضاد، پزشکی بدن، مصرف رسانه‌ای، هویت، دینداری و مرگ‌آگاهی بیش از دیگر مقولات در بدن توجه پژوهشگران جامعه‌شناسی مستقر گشته‌اند.

در انتها، راقم سطوح حاضر به حکم انصاف، اعزه کثیری را، در اطراف و اکناف، به اعتبار همراهی بی‌بدیل‌شان در فعلیت‌آوری کنشگری علمی خویش، متذکر - میل درمی‌یابد. مضیق متصور در این بین، چیزی مگر امکان‌ناپذیری احصاء نام یکایک منظوران نظر نیست؛ مع الوصف، و متأثر از حصر انتخاب، نگارنده ابتدا همسر عاطفت‌سیرت و صبورش، نجمه کامران را به احترام تمام یاد می‌کند و معاضدت‌های همدلانه او را در هنگامه بست و محض، بالاخص در برهه آهنین کنونی ارج می‌گذارد؛ مضافاً، عالی‌جناب، مهدی فهندژ، مسمی به اسم «شمس»، و ایرج مجاب، مستظهر به حسن «حسن» را شایسته پاسداشت تلقی می‌نماید؛ وجود نازنینشان مؤید به بهریری، دولشان مستدام، کربتشان مستحیل، و عزت‌شان روزافزون باد.

به فضله و عونه

ابراهیم اخلاصی

تهران، هشتم شعبان المعظم ۱۴۳۹